

NÉMETH ISTVÁN PÉTER

Vaslármából fuvolaszó

Írások Vasadi Péterről

Németh István Péter: *Vaslármából fuvolaszó. Írások Vasadi Péterről*, Cédrus Művészeti Alapítvány, Budapest, 2021.

Szemes Péter

(1979, Zalaegerszeg)
irodalomtörténész, kritikus,
Kaposváron él

Zene és csend, csend és zene

Hisszük: a költő addig él, amíg versei éltetik. Ezért is öröndetes, hogy Vasadi Péter 2017-es távozását követően az idei esztendőben, születése 95. évfordulója tiszteletére újabb pályatárs, újabb hivatásos olvasó vette ismételtén kézbe a jeles alkotó köteteit, és tekintette át életművét. Németh István Péter *Vaslármából fuvolaszó* című esszékönyve így egyfelől odaállítható a recepció mérföldkövei, Halmai Tamás (*Szegénység és ragyogás*, 2012.) vagy Szénási Zoltán (*Vasadi Péter*, 2014.) nagyobb lélegzetű, összegző munkái mellé, másrészt tovább gyarapítja a tapolcai irodalomtörténész (és poéta) mesterek (Batsányi János, Keresztury Dezső, Lipták Gábor) és barátok (Czigány György, Kerék Imre, Papp Árpád) szerzői teljesítményeit fénybe emelő, monografikus igényű dolgozatainak sorát. A költő és az oeuvre iránti fokozott elemzői-értelmezői figyelem oka tehát nem csupán a minőségelvet valló tudós és műtész szakmai érdeklődése volt, hanem a bejárta út egészét jól ismerő, annak bizonyos szakaszain segítőkísérő társul szegődött „kisebb testvér” – belső erkölcsi parancs szerinti – értékelmutató, szeretetteljes emlékező és -állító szándéka is.

Már a találóan választott kötet cím is jelzi, Németh István Péter, amellet, hogy magától értetődően otthonos Vasadi Péter szövegvilágában (*Vasláрма, fuvolaszó* állt volna az első tervek szerint a *Fahíd* fedelén) – ami ilyen jellegű könyvek esetében joggal elvárható, gyakran mégsem teljesül –, tudja, sőt átérzi az azt életre hívó alkotói szándékot is: zenévé és csenddé, csenddé és zenévé formálni a mindennapok zaját, zörejét. S mint a jó karmester, miközben végigvezet a műveken, a legváltozatosabb módokon avat be titkaikba. E szekunder műfaji sokszínűség, a hatalmas (mégsem hivalkodóan használt) asszociációs bázis, a nyilvánosság szélesebb körei számára is érthető és élvezhető nyelvezet mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a monografikus munka olvasói ne csak megismerjék és megértsék, hanem meg is szeressék Vasadi költészetét.

A kötet írásai három csoportba sorolhatók. Döntő hányaduk a pálya mérföldköveivel, a különböző könyvekkel foglalkozik, azonban nem teljességre törekedve, még a kronologikus rendet is csupán nagyjából tartva, sokkal inkább a jellegzetességekre és nívumokra fókuszálva.

Jól példázza ezt a nyitó szöveg (*Az égi tanonc*), amelyben – triptichonként – a *Fényromok* (1987), *A viola hatalma* (1995) és az *Innen* (2000) vizsgálatait állítja egymás mellé a szerző. A 2000-es dekád líraterméséből csak *A figyelem kertvárosát* (2008) elemzi, illetve a *Nem ragyogtak hiába* (2002) prózáit tekinti át, gondosabban az utolsó alkotói időszak, a 2010-es évek bőségének gyümölcsseit szedegeti. Élményszerűen láttatja a *Tetőzés* (2014) verseinek életpártiságát, részvétteljes humánusát, szent minőséggel telítettségét és a reményt, amely áthatja a magasság felé futó költői pillantásokat (*A szív térérzete*). A *Csönd születik* (2016) interpretációjának (*Légy csönd*) zárlatában pedig a személyes minta érvényességét emeli ki: „Vasadi Péter aranyfedezete, hogy igazat szólt, maga a szépen élt élete, amit ránk külön költői testamentumával is példaként hagyott: »Mindenkinek tőrje csak a magáét. / Tudjon. Tanuljon. Nézzon vissza. / Lenni akarjon. S mélyebb. Igazabb« (*A bíboros – b. John H. Newmannek*).” Végül: a pálya lezárulását követően is kitartó figyelem, az elemzői hűség jele két posztumusz tematikus kötet, a szerelmes (*Szerelem és Szerelem*, 2018), illetve (részben, a korpusz felét kitevő) zenei tárgyú költemények (*A kórus kitart*, 2018) gyűjteményeinek görcső alá vétele („...*Szerelem. Tudod? Szerelem.*”; *Zenétől lejtő mondatok, bársonyos csendek*).

Néhány fontos, emblematis, emellett nyilvánvalóan számára is különösen kedves Vasadi-verssel részletesebben foglalkozik Németh István Péter. A *Pörlekedem* angyallal vívott szó-duellumát – diákoknak szánt levelében – többek közt Pierre Emmanuel *Delacroix*-jának jákobi küzdelmével állítja párhuzamba (*Levél egy új költeményről*); az *Esedezés bocsánatért... útja* Csokonaihoz (és hévízi szobrához) vezet (*Hévízi verssorok Csokonai koszorújába*); a *Karácsony*, 2017 lírai búcsújának stációit bejáró *A létezés karácsonyi ünnepe* az emlékezés szép gesztusával is teljes. A kötet egyik legjobb, legérdekesebb esszéjeként külön ki kell emelnünk az *Egy életen át írt költeményt*. Ebben a szerző irodalomtörténetileg is hasznos

adalékokkal szolgál a *Finálé – HAIR* szövege kapcsán, amelyen 1943-tól – 1956-os simításokkal – 2006-ig dolgozott Vasadi, s befejezését egy baráti ajándékként küldött Nana Mouskouri-kazetta tette csak lehetővé (ez például az ajánlás indoka).

A könnyűzenét kedvelő, a balatonfüredi Kiserdőben fülén walkmannel sétáló költő képének felidézése pedig az írások harmadik, általánosabb jellegű, személyesebb hangú csoportjához visz át. Az *Újraolvasó-naplóm Vasadi Péterről* a 47. születésnap közeléből (ennyi idősen látott napvilágot Vasadi első, *Jelentés Babylonból* című verseskönyve is) közöl reflexiókat a 80 felé halogó alkotó életművéről: indulásáról, a Balatonfelvidék megjelenéséről tájlrájában, „kinyilatkozató” költészetéről és a bibliai Rákel (Ráchel) történetének ábrázolásáról. Az évek során különböző folyóiratokból a napi teendők listája mellé kimásolt rövid, szentenciózus Vasadi-passzusokat veszi sorra a *Határidőből – öröknaptár* tíz bekezdése, rámutatva e „szálkák” (és tágabban a költészet) életet formáló, sőt meghatározó jellegére. S ha ezek fellelése mindmegannyi örömteli alkalomnak tekinthető, még inkább annak számíthatott a *Vasadi Péter postái* gyűjtőcím alatt közreadott levelek érkezése. Ezeket 1993-tól kisebb-nagyobb rendszerességgel írta ifjú barátjának Balatonfüredre, majd Tapolcára a költő, a lapok – a becéző megszólítás és a „Pétör” szignó is jelzi – összekacsintó humorról, szeretetről, megbecsülésről, pályatársi figyelemről tanúskodnak. Bátorítást, erőt, hitet adva egy életre, amelyekkel nemcsak lehet, de *kell* építkezni.

Ezt hálálta meg méltóképpen kötetével Németh István Péter, a belső erkölcsi parancs teljesítése mellett eltüntetve fehér foltokat, bizonyosan sokak számára közelebb hozva ezt a kortárs költészetünk legjavához tartozó, mélységet és magasságot egyként megmutató életművet és kiváló alkotóját, újabb óvó fényt gyűjtve a feledés homálya ellen. A költő ezüst ünnepén nem adható ennél szebb ajándék.

Szemes Péter